

II. Si ergo, fratres mei, granis loquor, si agnoscunt quod dico, prædestinati in vitam æternam, operibus loquantur, non vocibus. Cogimur loqui vobis quod non debuimus. Invenire enim in vobis debuimus quod laudaremus, non quærere quod admoneremus. Ecce tamen breviter dico, non immoror. Agnoscite hospitalitatem, per hanc perventum est ad Deum. Suscipis hospitem, cujus et tu es comes in via: quia omnes peregrini sumus. Ipse est Christianus, qui et in domo sua et in patria sua peregrinum se esse cognoscit. Patria enim nostra sursum est, ibi hospites non erimus. Nam unusquisque hic, et in domo sua hospes est. Si non est hospes, non inde transeat. Si transiturus est, hospes est. Non se fallat, hospes est: velit nolit, hospes est. Sed dimittit illam domum filiis suis, hospes hospitibus. Quare? et in stabulo si esses, non alio veniente discederes? Hoc facis et in domo tua. Cessit tibi locum pater tuus, cessurus es locum filiis tuis. Nec mansurus manes, nec mansuris relinques. Si omnes transimus, aliquid quod transire non potest operemur: ut cum transierimus, et illo venerimus unde non transeamus, opera nostra bona ibi inveniamus. Custos est Christus, quid times ne perdas quod erogas? Conversi ad Dominum, etc.

Et post sermonem.

Quod novit Charitas Vestra, suggerimus. Dies anniversarius ordinationis domni senis Aurelii crastinus illucescit, rogat et admonet per humilitatem meam Charitatem Vestram, ut ad basilicam Fausti devotissime convenire dignemini. Deo gratias.

SERMO CXII¹.

De verbis Evangelii Lucæ XIV: *Homo quidam fecit cœnam magnam, etc.*

Habitus in Basilica Restituta.

I. LECTIONES sanctæ propositæ sunt, et quas audiamus, et de quibus aliquid sermonis, adjuvante Domino, proferamus. In lectione Apostolica gratiæ aguntur Domino de fide Gentium, utique ideo, quia ipse fecit. In Psalmo diximus: « Deus virtutum, converte nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus². In Evangelio, ad cœnam vocati sumus: imo alii vocati, nos non vocati, sed ducti: non solum ducti, sed etiam coacti. Sic enim audivimus, quia « Homo quidam fecit cœnam magnam³. » Quis est iste homo, nisi « Mediator Dei et hominum homo Christus » Jesus⁴? » Misit ut venirent invitati, quia hora jam venerat, ut venirent. Qui sunt invitati, nisi per præmissos vocati Prophetas? Quando? Olim ex quo mittuntur Prophetæ, invitant ad cœnam Christi. Mittuntur ergo ad populum Israël. Sæpe missi sunt, sæpe vocaverunt, ut ad horam cœnæ venirent. Illi autem invitantes acceperunt, cœnam repudiaverunt? Quid est? Invitantes acceperunt, cœnam repudiaverunt? Prophetas legerunt, et Christum occiderunt⁵. Sed quando occiderunt, tunc nobis cœnam

¹ Alias 33 de verbis Domini. — ² Psal. xcix, 8. — ³ Luc. xiv, 16. — ⁴ 1 Tim. ii, 5. — ⁵ Cod. Cass. II, fol. 187: Sic enim constitutum fuerat, ut immolaretur Christus.

nescientes præparaverunt. Parata jam cœna, immolato Christo, post resurrectionem Christi commendata quam sciunt fideles, cœna Domini, ejusque manibus et ore firmata, missi sunt Apostoli, ad quos missi fuerant ante Prophetæ¹. Venite ad cœnam.

II. Excusaverunt qui venire noluerunt. Et excusaverunt, quomodo? Tres fuerunt excusationes: « Unus dixit: » Villam emi, eo videre illam: habe me excusatum. Alius » dixit: Juga boum emi quinque, et eo probare illa: rogo » te, habe me excusatum. Tertius dixit: Uxorem duxi, » habe me excusatum: venire non possum². » Putamus non istæ sunt excusationes, quæ impediunt omnes homines, qui ad istam cœnam venire detrectant? Quæramus eas, discutiamus, inveniamus: sed ut caveamus. In villa empta, dominatio notatur: ergo superbia castigatur. Habere enim villam, tenere, possidere, homines sibi in illa subdere, dominari delectat. Vitium malum, vitium primum. Primus enim homo dominari voluit, qui dominum habere noluit. Quid est dominari, nisi propria potestate gaudere? Est major potestas, illi subdamur, ut tuti esse valeamus: « Villam emi, habe me excusatum. » Inventa superbia, venire noluit.

III. « Alius dixit: Quinque juga boum emi. » Nonne sufficeret: Boves emi? Aliquid procul dubio est, quod nos ad quærendum et intelligendum obscuritate sui provocat: et quia clausum est, ut pulsemus, hortatur. Quinque juga boum, sensus carnis hujus. Quinque numerantur sensus carnis hujus, quod omnibus notum est; et qui forte non advertunt; commoniti sine dubio recognoscunt. Sensus ergo carnis hujus quinque inveniuntur. In oculis visus est, auditus in auribus, odoratus in naribus, gustatus in fau-

¹ Cod. Cass. II, fol. 187: Dixerunt Apostoli: Venite ad cœnam. —
² Luc. XIV, 18-20.

cibus, tactus in omnibus membris. Alba et nigra et quoquo modo colorata, lucida et obscura videndo sentimus. Rauca et canora, audiendo sentimus. Suave olentia et grave olentia, odorando sentimus. Dulcia et amara, gustando sentimus. Dura et mollia, lenia et aspera, calida et frigida, gravia et levia, tangendo sentimus. Quinque sunt, et juga sunt. Sed quia juga sunt, in tribus prioribus sensibus facilius apparet. Duo sunt oculi, duæ aures, geminæ nares: ecce tria juga. In faucibus, id est, sensu gustandi, geminatio quædam invenitur, quia nihil gustando sapit, nisi lingua et palato tangatur. Voluptas carnis quæ ad tactum pertinet, occultius geminatur. Est enim et forinsecus, et intrinsecus. Ergo et ipsa gemina est. Quare boum dicuntur juga? Quia per sensus istos carnis terrena requiruntur. Boves enim terram versant. Sunt autem homines remoti a fide, terrenis dediti, carnalibus occupati: nolunt credere aliquid, nisi ad quod sui corporis sensu quinque partito perveniunt. In eis quinque sensibus totius voluntatis sibi regulas ponunt. Non, inquit, credo ego, nisi quod video. Ecce quod novi, ecce quod scio. Album est, nigrum est, rotundum est, quadratum est, sic vel sic coloratum est: novi, sentio, teneo: natura ipsa me docet. Non cogor credere, quod mihi non potes ostendere. Vox est: sentio, quia vox est; bene cantat, male cantat, suavis est, rauca est: novi, scio, pervenit ad me. Bene olet, male olet: scio, sentio. Hoc dulce est, hoc amarum; hoc salsum, hoc fatuum. Quid mihi plus dicas nescio. Tangendo novi quid durum est, quid molle sit; quid lene sit, quid asperum sit; quid caleat, quid frigeat. Quid mihi plus demonstraturus es?

IV. Tali impedimento tenebatur apostolus noster Thomas, qui de Domino Christo, id est, de Christi resurrectione nec solis oculis credere voluit: « Nisi misero, inquit, di-

» gitos meos in clavorum et vulnerum loca, et nisi manum
 » meam in latus ejus misero, non credam ¹. » Et Domi-
 nus qui posset sine ullo vestigio vulneris resurgere, serva-
 vit cicatrices, quæ a dubitante tangerentur, et cordis
 vulnera sanarentur. Et tamen vocaturus ad cœnam contra
 excusationem quinque jugorum boum : « Beati, inquit,
 » qui non vident, et credunt ². » Nos, fratres mei, ad cœ-
 nam vocati, ab istis quinque jugis non sumus impediti.
 Non enim faciem carnis Domini videre in hoc tempore
 concupivimus, aut vocem ex ore carnis illius proceden-
 tem auribus admittere desideravimus : nullum in illo tem-
 poralem odorem quæsivimus. « Perfudit eum quædam
 » mulier pretiosissimo unguento, domus illa odore impleta
 » est ³ : » sed nos ibi non fuimus ; ecce non olfecimus,
 et credimus. Cœnam manibus suis consecratam Discipulis
 dedit : sed nos in illo convivio non discubuimus ; et tamen
 ipsam cœnam fide quotidie manducamus. Nec magnum
 putetis in illa cœna, quam suis manibus dedit, sine fide in-
 terfuisse : melior extitit fides postea, quam tunc perfidia.
 Non ibi fuit Paulus qui credidit : ibi fuit Judas qui tra-
 didit. Quam multi et modo in ipsa cœna, quamvis illam
 tunc mensam non viderint, nec panem quem Dominus
 gestavit in manibus, oculis suis aspexerint, vel faucibus
 gustaverint, tamen quia ipsa est quæ nunc præparatur,
 quam multi etiam nunc in ipsa cœna judicium sibi man-
 ducant et bibunt ⁴?

V. Unde autem tanquam occasio nata est Domino, ut
 de ista cœna loqueretur? Dixerat unus de discumbenti-
 bus : (in convivio enim erat, quo fuerat invitatus) : « Beati
 » qui manducant panem in regno Dei ⁵. » Quasi in lon-
 ginq̄ua iste suspirabat, et ipse panis ante illum discumbe-

¹ Joan. xx, 25. — ² Ibid. 29. — ³ Id. xii, 3. — ⁴ I Cor. xi, 29. — ⁵ Luc.
 xiv, 15.

bat. Quis est panis de regno Dei, nisi qui dicit : « Ego
 » sum panis vivus, qui de cœlo descendi ¹ ? » Noli parare
 fauces, sed cor. Inde commendata est ista cœna, Ecce
 credimus in Christum, cum fide accipimus. In accipiendo
 novimus quid cogitemus. Modicum accipimus, et in corde
 saginamur. Non ergo quod videtur, sed quod creditur,
 pascit. Non ergo etiam sensum illum externum quæsivi-
 mus ; nec diximus, Crediderint qui Dominum ipsum re-
 surgentem, si verum est quod dicitur, viderunt oculis,
 manibus palpaverunt : nos non tangimus, quare credi-
 mus? Si talia cogitarem, quinque illis jugis boum a
 cœna impediremur. Ut noveritis, fratres, istorum quin-
 que sensuum, non delectationem, quæ permulcet et in-
 gerit voluptatem, sed curiositatem quamdam notatam
 fuisse, non ait : « Quinque juga boum emi, eo pas-
 » cere illa : sed, eo probare illa. » Qui vult probare, per
 juga boum non vult dubitare, quomodo sanctus Tho-
 mas per juga noluit dubitare. Videam, tangam, digitos
 mittam. « Ecce, inquit, digitos tuos mitte per latus meum,
 » et noli esse incredulus. » Occisus sum propter te : per
 locum quem vis tangere, sanguinem fudi, ut redimerem
 te, et adhuc dubitas de me, nisi tetigeris me? Ecce et
 hoc præsto, ecce et hoc exhibeo : tange et crede ; inveni
 locum vulneris, sana vulnus dubitationis.

VI. « Tertius dixit : Uxorem duxi. » Ista voluptas est
 carnis, quæ multos impedit : utinam foris, et non intus.
 Sunt homines qui dicunt : Non est homini bene, nisi cui
 adsunt carnis deliciae. Ipsi sunt quos notat Apostolus,
 dicentes : « Manducemus et bibamus, cras enim morie-
 » mur ¹. » Quis huc inde surrexit? Quis nobis, quod ibi

¹ Joan. vi, 41. — ² I Cor. xv, 32. — Cod. Cass. n, fol. 189: Talia in
 epulis suis dives ille superbus dicebat : Manducemus et bibamus, cras enim
 moriemur. Quis, etc.

agitur, dixit? Hoc nobiscum tollimus, quod in hoc tempore bene est nobis. Qui hoc dicit, uxorem duxit, carnem amplexatur, carnis voluptatibus jucundatur, a cœna excusatur observet ne fame interiore moriatur. Attendite Joannem, sanctum Apostolum et Evangelistam: « Nolite » diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt ¹. » O qui ad cœnam Domini venitis, nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Non dixit: Nolite habere; sed, « Nolite diligere. » Habuisti, possedisti, dilexisti. Amor rerum terrenarum, viscum est spiritalium pennarum. Ecce concupisti, hæsisti. « Quis dabit tibi pennas sicut columbæ²? » Quando volabis, ubi vere requiescas? quando hic, ubi male hæsisti, perverse requiescere voluisti. Nolite diligere mundum, tuba divina est. Continuo hujus tubæ verbis orbi terrarum et universo dicitur mundo, Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Quisquis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo. Quoniam omnia quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis sunt, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi. Ab imo cœpit, quo Evangelium terminavit. Inde ille cœpit, ubi Evangelium terminum posuit. Concupiscentia carnis, « Uxorem duxi. » Concupiscentia oculorum, « Quinque juga boum emi. » Ambitio sæculi, « Villam emi. »

VII. Ideo autem a parte totum per solos oculos commemorati sunt isti sensus, quia oculorum est in quinque sensibus principatus. Propterea cum proprie ad oculos pertineat visus, ipsum videre per omnes quinque sensus solemus appellare. Quomodo? Primo quod ad ipsos oculos pertinet, dicis: Vide quam candidum est, intende et vide quam candidum est³: hoc ad oculos pertinet. Audi et

¹ Joan. II, 15. — ² Psal. LII, 7. — ³ Cod. Cass. II, fol. 190: Attende et vide quam candidum est: audi, etc. » ut in Benedictinis.

vide quam canorum est. Numquid conversim potes dicere, Audi et vide quam candidum est? Hoc quod dicitur, Vide, per omnes sensus currit; cæterorum autem sensuum proprietas non per se recurrit. Intende et vide quam canorum est: odora et vide quam suave est: gusta et vide quam dulce est: tange et vide quam molle est. Utique quoniam¹ sensus sunt, sic potius diceremus: Audi et senti quam canorum est: odora et senti quam suave est: gusta et senti quam dulce est: tange et senti quam calidum est: palpa et senti quam lene est: palpa et senti quam molle est. Nihil horum. Nam et ipse Dominus post resurrectionem cum apparuit Discipulis suis, cumque cernentes adhuc titubarent in fide, putantes se spiritum videre: « Quid, inquit, dubitatis, et quare cogitationes ascendunt in cor vestrum? Videte manus meas et pedes » meos. Et parum est, Videte: Tangite, inquit, et palpa et videte². » Intendite et videte, et palpate et videte: in solis oculis videte, in omnibus sensibus videte. Quia interiorum fidei sensum quærebat, exterioribus corporis sensibus adjacebat. Nos nihil ab istis exterioribus sensibus in Domino carpsimus, auditu audivimus, corde credidimus: et ipsum auditum non ab illius ore, sed ab ore prædicatorum ejus, ab ore illorum qui jam cœnabant, et nos ructuando invitabant.

VIII. Tollamus ergo de medio excusationes vanas et malas, et veniamus ad cœnam, qua intrinsecus saginemur. Non nos impediat extollentia superbiam, non nos extollat, vel non nos terreat curiositas illicita, et avertat a Deo: non nos impediat voluptas carnis a voluptate cordis. Veniamus, et saginemur. Et qui venerunt, nisi mendici, debiles, claudi, cæci? Illic autem non venerunt divites sani, quasi bene ambulantes, et acute cernentes;

¹ Cod. Cass. II, fol. 190: Quinque sensus sunt. — ² Luc. XXI, 38, 39.

multum de se præsumentes¹, et ideo desperatiores, quanto superbiore. Veniant mendici, quia ille invitat qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut illius paupertate mendici ditaremur. Veniant debiles: quia « Non » est opus sanis medicus, sed male habentibus². » Veniant claudi qui ei dicant: « Compone gressus meos in » semitis tuis³. » Veniant cæci qui dicant: « Illumina » oculos meos, ne unquam obdormiam in morte⁴. » Tales venerunt ad horam; illis prius invitatis, sua excusatione reprobatis: venerunt ad horam, intraverunt de plateis et vicis civitatis: « Et respondit servus, qui missus » erat, Domine, factum est ut jussisti, et adhuc locus est. » Exi, inquit, in vias et sepes, et quos inveneris coge » intrare⁵. » Quos inveneris, ut dignentur, noli expectare, coge intrare. Magnam cœnam, magnam domum paravi, non ibi patior locum vacare. Venerunt de plateis et vicis Gentes: veniant de sepibus⁶, hic inveniunt pacem. Nam qui construunt sepes, divisiones quærunt. Trahantur a sepibus, evellantur ab spinis. In sepibus hæserunt, cogi nolunt. Voluntate, inquit, nostra intremus. Non hoc Dominus imperavit: « Coge, inquit, intrare. » Foris inveniatur necessitas, nascitur intus voluntas⁷.

¹ 2 Cor. viii, 9. — ² Matth. ix, 12. — ³ Psal. xvi, 5. — ⁴ Id. xii, 5. — ⁵ Luc. xiv, 22, 23. — ⁶ Cod. Cass. II, fol. 190: Et schismatici. — ⁷ Vide lib. de Correctione Donatist. seu Epist. LXXXV.

SERMO CXIII¹.

De verbis Evangelii Lucæ xvi: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, etc.*

I. QUOD admonemur, admonere debemus. Recens Evangelica lectio admonuit facere amicos de mammona iniquitatis, ut eos qui faciunt, recipiant et ipsi in tabernacula æterna. Qui sunt qui habebunt tabernacula æterna, nisi sancti Dei? Et qui sunt qui ab ipsis accipiendi sunt in tabernacula æterna, nisi qui eorum indigentia serviunt, et quod eis opus est, hilariter subministrant? Recordemur ergo, in novissimo iudicio Dominum esse dicturum eis qui stabunt ad dexteram ejus: « Esurivi, et dedisti mihi manducare: » et cætera quæ nostis. Et cum illi quærerent quando ei obsequia ista præbuisent, respondit: « Quando » uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. » Isti minimi sunt qui recipiunt in tabernacula æterna. Hoc dixit dextris, quia fecerunt: hoc dixit sinistris, quia facere noluerunt. Sed dextri qui fecerunt, quid acceperunt, vel potius quid accepturi sunt? « Venite, inquit, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione » mundi. Esurivi enim, et dedisti mihi manducare. Quando » uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis². » Minimi ergo qui sunt Christi? Illi sunt, qui omnia sua dimiserunt, et secuti sunt eum, et quidquid habuerunt, pauperibus distribuerunt; ut Deo sine sæculari compede expediti

¹ Alias 35 de verbis Domini. — ² Matth. xxv, 35, 36.

servirent, et ab oneribus mundi liberatos, velut pennatos sursum humeros tollerent. Hi sunt minimi. Quare minimi? Quia humiles, quia non elati, non superbi. Appende minimos istos, et grave pondus invenies.

II. Sed quid est, quod ait eos esse amicos de mammona iniquitatis? Quid est mammona iniquitatis? Primum quid est mammona? Verbum est enim quod Latinum non est. Hebræum verbum est, cognatum linguæ Punicæ. Iste enim linguæ sibi significationis quadam vicinitate sociantur. Quod Punici dicunt mammon, Latine lucrum vocatur. Quod Hebræi dicunt mammona, Latine divitiæ vocantur. Ut ergo Latine totum dicamus, hoc ait Dominus noster Jesus Christus: « Facite vobis amicos de divitiis iniquitatis. » Hoc quidam male intelligendo rapiunt res alienas, et aliquid inde pauperibus largiuntur, et putant se facere quod præceptum est. Dicunt enim, Rapere res alienas, mammona est iniquitatis: erogare inde aliquid, maxime egentibus sanctis, hoc est facere amicos de mammona iniquitatis. Intellectus iste corrigendus est, imo de tabulis cordis vestri omnino delendus est. Nolo sic intelligatis. De justis laboribus facite eleemosynas: ex eo quod recte habetis date. Non enim corrupturi estis iudicem Christum, ut non vos audiat cum pauperibus, quibus tollitis. Si enim deprædaretis aliquem invalidum, tu validior et potentior, et veniret tecum ad iudicem hominem¹ quemlibet in hac terra, habentem iudicandi aliquam potestatem, velletque tecum causam dicere, si tu de præda et spoliatione illa inopis dares aliquid iudici, ut pro te iudicaret, iudex ille vel tibi placeret? Nempe pro te iudicavit, et tamen tanta vis est justitiæ, ut et tibi displiceat². Noli tibi

¹ Cod. Cass. II: Et veniret ad iudicem hominem proconsulem vicarium.
— ² Cod. Cass. II: Tanta vis justitiæ, ut iudex quem tu ipse corrupisti, etiam tibi displiceret.

talem pingere Deum, noli collocare in templo cordis tui tale idolum. Non est talis Deus tuus, qualis non debes esse nec tu. Si tu non sic iudices, sed juste iudices; etiam sic melior est te Deus tuus: non est inferior: justior est, fons justitiæ est. Quidquid boni fecisti, inde sumpsisti; et quidquid boni eructuasti, inde bibisti. Laudas vas, quia habet inde aliquid, et vituperas fontem? Nolite velle eleemosynas facere de fœnore et usuris. Fidelibus dico, eis quibus Christi Corpus erogamus dico. Timete, corrigite vos: ne dicam postea: Tu facis et tu facis. Et puto, quia si fecero, non mihi debetis irasci, sed vobis, ut corrigamini. Ad hoc enim valet quod dictum est in Psalmo: « Irascimini et nolite peccare¹. » Volo vos irasci, sed ut non peccetis. Ut autem non peccetis, quibus habetis irasci, nisi vobis? Quid est enim homo pœnitens, nisi homo irascens sibi? Ut accipiat veniam, de se ipso exigit pœnam; et recte dicit Deo: « Averte oculos tuos a peccatis meis, » quoniam peccatum meum ego agnosco². « Si tu agnoscis, et ille ignoscit. Qui faciebatis, nolite facere: non licet.

III. Sed jam si fecistis, et pecunias tales habetis, et inde saccellos impletis, inde thesaurizabatis: de malo est quod habetis, jam nolite malum addere, et facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Numquid Zacchæus de bono habebat? Legite et videte. Major erat publicanorum, id est, cui vectigalia publica conferebantur: inde habebat divitias³. Multos presserat, multis abstulerat, multa con-gesserat. Intravit domum ejus Christus, et venit salus super domum ejus: sic enim ait ipse Dominus: « Hodie » salus domui huic facta est. » Sed ipsam salutem videte. Primo desiderabat Dominum videre, quia statura parvus erat: sed turba impediante ascendit in arborem sycomori,

¹ Psal. IV, 5. — ² Id. I, 11. — ³ Luc. XIX, 2.

et vidit transeuntem. Ille autem aspexit eum, et ait : « Zacchæe, descende, apud te oportet me manere. » Tu pendes, sed non te suspendo, hoc est, non te differo. Volebas videre transeuntem, hodie me apud te invenies habitantem. Ingressus est ad eum Dominus. Repletus ille gaudio ait : « Dimidium rerum mearum do pauperibus. » Ecce quomodo currit¹, qui currit facere amicos de mammona iniquitatis. Et ne reus aliunde teneretur : « Si cui aliquid tuli, » ait, quadruplum reddam. » Influxit sibi condemnationem, ne incurreret damnationem. Ergo qui habetis de malo, facite inde bonum. Qui non habetis de malo, nolite acquirere de malo. Esto bonus tu qui bonum facis de malo : et cum cœperis aliquid boni facere de malo, noli remanere tu malus. Nummi tui convertuntur in bonum, et tu remanes malus ?

IV. Est quidem et alius intellectus ; nec ipsum tacebo. Mammona iniquitatis, divitiæ sunt sæculi omnes, undecumque sint. Undecumque enim congregentur, mammona iniquitatis est, id est, divitiæ sunt iniquitatis. Quid est, divitiæ sunt iniquitatis ? Pecunia est, quam nomine divitiarum appellat iniquitas. Si enim veras divitias quæris, aliæ sunt. Talibus Job nudus abundabat, quando in Deum cor plenum habebat, et laudes Deo perditis omnibus rebus tanquam gemmas pretiosissimas proferebat². De quo thesauro, si nihil habebat ? Ipsæ sunt veræ divitiæ. Istæ autem ab iniquitate appellantur divitiæ. Habes illas, non reprehendo : hæreditas venit, pater tuus dives fuit, et dimisit tibi. Honestè acquisisti : de justis laboribus plenam domum habes, non reprehendo. Tamen etiam sic noli illas dicere divitias. Nam si dicis illas divitias, amabis illas : et si amaveris illas, peribis cum illis. Perde, ne pereas : dona, ut acquiras : semina, ut metas. Has divi-

¹ Cod. Cass. II : Quomodo curavit facere. — ² Job. 1, 21.

tias noli appellare ; quia veræ non sunt. Paupertate plenæ sunt, et semper obnoxia casibus. Quales divitiæ sunt, propter quas latronem times, propter quas times servum tuum, ne te occiso auferat, et fugiat ? Si veræ divitiæ essent, securitatem tibi darent.

V. Ergo illæ sunt veræ divitiæ, quas cum habuerimus, perdere non possumus. Et ne forte propter illas furem timeas, ibi erunt ubi nullus auferat. Audi Dominum tuum : « Thesaurizate vobis thesauros in cœlo, quo fur non accedat¹. » Tunc erunt divitiæ, quando eas migraveris. Quandiu in terra sunt, divitiæ non sunt. Sed divitias vocat illas mundus, iniquitas vocat. Deus ideo mammona iniquitatis, quia divitias illas vocat iniquitas. Audi Psalmum : « Domine, libera me de manu filiorum alienorum, » quorum os locutum est vanitatem ; et dextera eorum » dextera iniquitatis. Quorum filii sicut novellæ constabilitæ a juventute sua. Filiae eorum compositæ, circumornatæ sicut similitudo templi. Cellaria eorum plena, » eructantia ex hoc in illud. Boves eorum crassi, oves eorum » fœcundæ, multiplicatæ in itineribus suis. Non est ruina » maceriæ, neque transitus, neque clamor in plateis eorum². » Vidisti Psalmum, qualem felicitatem descripsit : sed audi quid sit, quos proposuit filios iniquitatis. « Quorum os locutum est vanitatem, et dextera eorum dextera iniquitatis. » Ipsos proposuit, et dixit felicitatem eorum tantum super terram. Et quid adjunxit ? « Beatum » dixerunt populum cui hæc sunt. » Sed qui dixerunt ? Filii alieni, alienigenæ ; et non pertinentes ad semen Abraham : ipsi dixerunt populum beatum, cui hæc sunt. Qui dixerunt ? « Quorum os locutum est vanitatem. » Ergo vanum est, dicere beatos esse eos quibus hæc sunt. Et tamen dicitur ab eis, « Quorum os locutum est vanitatem. »

¹ Matth. vi, 20. — ² Psal. cxxliii, 11-15.

Ab ipsis dicuntur istæ divitiæ, quæ vocantur mammona iniquitatis.

VI. Tu autem quid dicis? Quia illi filii alieni, quia illi quorum os locutum est vanitatem, dixerunt beatum esse populum cui hæc sunt: tu quid dicis? Falsæ sunt istæ divitiæ, da mihi veras. Reprehendis ista, ostende quod laudas. Vis ut contemnam hoc, ostende quod præferam. Dicat ipse Psalmus. Qui enim dixit: « Beatum dixerunt populum, cui sunt; » tale nobis dat responsum, quasi diceremus illi, id est, ipsi Psalmo: Ecce hoc nobis tulisti, et nihil nobis dedisti: ecce ista, ecce ista contemnimus, unde vivimus? unde beati erimus? Quia qui locuti sunt, ipsi de se ipsis recipient. Homines enim divitias habentes beatos esse dixerunt. Tu quid dicis? Respondet quasi sic interrogatus, et dicit: Illi dicunt divites beatos: ego dico: « Beatus » populus cujus est Dominus Deus ipsius. » Audisti veras divitias, fac amicos de mammona iniquitatis, et eris beatus populus, cujus est Dominus Deus ipsius. Aliquando transimus viam, et videmus amœnissimos et uberes fundos, et dicimus: Cujus est ille fundus? Asseritur illius: et nos dicimus: Beatus homo: vanitatem loquimur. Beatus cujus est illa domus, beatus cujus est ille fundus, beatus cujus est illud pecus, beatus cujus est ille servus, beatus cujus est illa familia. Tolle vanitatem, si vis audire veritatem. Beatus est cujus est Dominus Deus ipsius. Non enim cujus est fundus iste, beatus est: sed cujus est ille Deus. Sed ut apertissime beatitudinem rerum annunties, dicis quod beatum te fecit fundus tuus. Quare? Quia inde vivis. Nam quando laudas pro magno fundum tuum, hoc dicis: Ipse me pascit, inde vivo. Attende unde vivas. Ille est unde vivis, cui dicis: « Apud te est fons vitæ¹. » « Beatus populus, cujus est Dominus Deus ipsius. » O Do-

¹ Psal. xxxv, 10.

mine Deus meus, o Domine Deus noster, ut veniamus ad te, fac nos beatos de te. Nolumus de auro, neque de argento, nec de fundis: nolumus de terrenis istis, et vanissimis, et caducæ vitæ transitoriis. Non loquatur os nostrum vanitatem. Fac nos beatos de te, quia non perdemus te. Cum tenuerimus te, nec te perdemus, nec nos peribimus. Fac nos beatos de te, quia « Beatus populus, cujus est » Dominus Deus ipsius. » Nec irascitur si dixerimus de Deo, fundus noster. Legimus enim, « Quoniam Dominus » pars hæreditatis meæ¹. » Magna res, fratres, et hæreditas ipsius sumus, et hæreditas nostra est: quia et colimus eum, et colit nos. Nulla est injuria illi quia colit nos. Quia si nos colimus illum ut Deum nostrum, ille nos ut agrum suum. Et ut sciatis quia colit nos, audite eum quem misit nobis: « Ego sum, inquit, vitis, vos estis palmites, Pater meus agricola². » Ergo colit nos. Sed si fructum reddamus, parat horreum. Si autem sub tanto cultore steriles esse voluerimus, et pro frumento spinas protulerimus: nolo dicere quod sequitur, ad gaudium finiamus. Conversi ad Dominum, etc.

¹ Id. xv, 5. — ² Joan. xv, 1.